

UNIwersytet
Warszawski

Wydział Lingwistyki Stosowanej

Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej

Prof. dr hab. Sambor Grucza

**Opinia w sprawie osiągnięć organizacyjnych i dydaktycznych,
dorobku naukowego oraz osiągnięcia naukowego**

*pt. Die Entwicklung der Kollokationskompetenz im DaF-Unterricht (am Beispiel des Erwerbs
von Substantiv-Verb-Kollokation*

Pani dr Joanny Targońskiej

(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)

1. Ocena sylwetki akademickiej Habilitantki

Pani dr Joanna Targońska jest absolwentką Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W 1995 r. uzyskała dyplom magistra filologii germańskiej, zaś stopień doktora nauk humanistycznych w roku 2003 w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. W latach 1996–2003 była pracownikiem Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie, a od roku 2003 jest nauczycielem akademickim, utworzonego na zrębach WSP, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Kandydatka jest członkiem Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego, Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej oraz Stowarzyszenia Germanistów Polskich. Wzięła udział w 34 krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych z referatem. Zasiadała w komitetach organizacyjnych konferencji naukowych, brała udział w licznych stażach naukowych i programach zagranicznej wymiany naukowej.

Biorąc pod uwagę powyższe dokonania bardzo pozytywnie oceniam rozwój akademicki oraz osiągnięcia organizacyjne i dydaktyczne dr Joanny Targońskiej. Z analizy tych osiągnięć wyłania się sylwetka dojrzałego i akademicko zaangażowanego naukowca i dydaktyka.

2. Ocena dorobku publikacyjnego niewchodzącego w skład osiągnięcia naukowego

Dr Joanna Targońska jest autorką jednej monografii oraz 47 artykułów naukowych opublikowanych w języku polskim i niemieckim (6 we współautorstwie) w latach 2004–2021. 12 prac opublikowanych zostało w tzw. monografiach zbiorowych, pozostałe w czasopiśmie naukowych. Geografia obu kategorii publikacji jest bardzo różnorodna. Publikacje w tzw. monografiach zbiorowych ukazały się zarówno w kraju, jak i zagranicą. Większość publikacji cza-

sopismowych ukazała się drukiem w czasopiśmie o zasięgu krajowym i ponad krajowym. Objętość tekstów jest różna i waha się od kilku do kilkunastu stron. Temporalne rozłożenie publikacji wskazuje na stabilny rozwój naukowy Kandydatki.

Z zestawienia tematyki poruszanej w poszczególnych artykułach wyprowadzić można następujące wnioski: 1) zasadnicza praca badawcza dr Joanny Targońskiej dotyczy zagadnień glotodydaktycznych; 2) rdzeń Jej zainteresowań badawczych tworzą zagadnienia dotyczące uczenia (nauczania i internalizacji) leksyki obcojęzycznej, tj. kształtowania i internalizacji kompetencji leksykalnej.

Analiza przedłożonych do wglądu tekstów pozwala na stwierdzenie, że wraz z biegiem lat badawczych dokonuje się u dr Joanny Targońskiej wyraźne pogłębianie naukowego spojrzenia na badane zakresy rzeczywistości. Z satysfakcją mogę stwierdzić, że dorobek naukowy Kandydatki jest solidny, pomnażany sukcesywnie, charakteryzujący się odpowiednim stopniem naukowej innowacyjności. Analiza ta pozwala także stwierdzić, że przedstawione w publikacjach artykułowych wyniki rozważań i badań przygotowały solidne podstawy rozprawy habilitacyjnej. Kwalitatywna analiza poszczególnych tekstów ocenę tę w pełni potwierdza. Z tekstów tych wyłania się obraz zaangażowanego akademickiego badacza.

Podsumowując: w mojej ocenie dorobek publikacyjny dr Joanny Targońskiej niewchodzący w skład osiągnięcia naukowego spełnia z należytą wymogami stawiane przed kandydatami do stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

3. Ocena osiągnięcia naukowego¹

Jako osiągnięcie naukowe dr Joanna Targońska wskazała monografię pt. *Die Entwicklung der Kollokationskompetenz im DaF-Unterricht* o objętości 509 stron, wydaną przez Wydawnictwo Peter Lang w 2021 r.

Monografia przedstawia wyniki rozważań i badań poświęcone próbie odpowiedzi na pytanie: czym jest kompetencja kolokacyjna oraz w jaki sposób odbywa się jej internalizacja w procesie szkolnego/ instytucjonalnego kształtowania kompetencji językowych w zakresie języka niemieckiego jako obcego?

W konsekwencji tak zarysowanego zadania poznawczego praca badawcza powinna obejmować następujące etapy:

- a) udzielenie odpowiedzi na pytanie o zakres znaczeniowy wyrażenia „kolokacja”, tj. odpowiedzi na pytanie, jaki zakres rzeczywistości językowej obejmowany jest wyrażeniem „kolokacja”?
- b) udzielenie odpowiedzi na pytanie o zakres znaczeniowy wyrażenia „kompetencja językowa”, tj. odpowiedzi na pytanie, jaki zakres rzeczywistości obejmowany jest wyrażeniem „kompetencja językowa”?
- c) udzielenie odpowiedzi na pytanie o zakres znaczeniowy wyrażenia „kompetencja kolokacyjna”, tj. odpowiedzi na pytanie, jaki zakres rzeczywistości obejmowany jest wyrażeniem „kompetencja kolokacyjna”?
- d) udzielenie odpowiedzi na pytanie o istotę procesu nazywanego uczeniem się uży-

¹ Osiągnięcie naukowe wskazane przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe określone w art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

wania kolokacji w zakresie języka obcego, tj. odpowiedzi na pytanie, czym jest i jak przebiega internalizacja kompetencji kolokacyjnych w zakresie języka obcego.

Zadanie d) podzielić można na dwa rodzaje zadań:

di) udzielenie odpowiedzi w oparciu o rozważania bazujące na dotychczasowej wiedzy naukowej,

i/ lub

dii) udzielenie odpowiedzi w oparciu o nową wiedzę pozyskaną z przeprowadzonych badań empirycznych.

Jeżeli powyższy schemat metodologiczny jest zasadny, a układ rozdziałów omawianej tu monografii odwzorowuje sekwencję czynności badawczych przeprowadzonych przez dr Joannę Targońską, to z pełnym przekonaniem stwierdzić można, że Jej praca badawcza została wykonana zgodnie z podstawami metodologicznymi lingwistycznej pracy poznawczej. Dodac trzeba, że Autorka podjęła próbę sprostaniu obu, wyżej wymienionym, zadaniom di) i dii).

Poprawność metodologii poznawczej znajduje swój wyraz w niezwykle przejrzystym i spójnym logicznie układzie formalnym monografii. Jest ona podzielona na 5 rozdziałów głównych: 1. *Zum Begriff Kollokation*, 2. *Schwerpunkte der Kollokationsforschung und ihre Ergebnisse – Forschungsstand*, 3. *Kollokationskompetenz und ihre Stellung innerhalb der Wortschatzkompetenz*, 4. *mentale Prozess vs. Förderung und Erwerb der Kollokationskompetenz im Fremdsprachenunterricht*, 5. *Zum Erwerb der Kollokationskompetenz im FU – empirische Studie*.

Spójność logiczno-formalna zachodzi także w obrębie poszczególnych rozdziałów głównych. W konsekwencji cały wywód rozważań przedstawionych w monografii jest nie tylko spójny, ale także płynny. Ze spostrzeżeń tych można wyprowadzić wniosek, że także sposób naukowego poznania, tj. naukowego oglądu i analizy rzeczywistości językowej jaki wykształciła dr Joanna Targońska, musi być wysokiej próby.

Jednakże właściwe postawienie pytań badawczych to tylko część sukcesu. Druga jego część, to udzielenie odpowiedzi, które pomnażają wiedzę naukową o badanym wycinku rzeczywistości, w tym przypadku rzeczywistości językowej. Jeżeli chodzi o tę kwestię, to już w tym miejscu muszą bardzo wyraźnie podkreślić, iż omawiana tu monografia przedstawia niezwykle wnikliwą i wielopłaszczyznową dyskusję zagadnień związanych z poruszonym zakresem tematycznym.

I tak na przykład w rozdziale pierwszym są to: różnorodność ujęć pojęcia *kolokacja* (wnikliwej ocenie krytycznej poddane zostały tu prace: F.J. Hausmann 1984, I. Peña 1994, C. Cedillo 2004, D. Siepmann 2002, A. Reder 2006, A. Tomas 2008, Ch. Konecny 2010), termin „kolokacja” i terminy pokrewne, kolokacja a idiom, kolokacja a wolne złożenia wyrazowe, kolokacja a wyrażenia rzeczownikowo-czasownikowe, cechy kolokacji, kolokacja a frazeologizm, cechy semantyczne kolokacji, właściwości syntaktyczne kolokacji, syntaktyczna klasyfikacja kolokacji, charakterystyka kolokacji typu rzeczownik-czasownik. Dodam, że ta część dyskusji obejmuje prawie 100 stron. Wielopłaszczyznowość dyskusji jest cechą wszystkich pozostałych rozdziałów.

Wnikliwość i rzetelność krytycznej analizy to oczywiście kolejna wartość przedstawionych przez dr Joannę Targońską rozważań. Następną zaletą to podsumowujące przedstawienie wła-

nych rozwiązań przyjętych w pracy badawczej (zob. rozdział 1.5, 2.4; szkoda, że brak takich podsumowań dla rozdziału 3 i 4). Dodatkowym walorem analizy jest przeprowadzenie zakrojonego na szeroką skalę badania empirycznego dotyczącego rozwoju kompetencji kolokacyjnej. Jest to badanie innowacyjne nie tylko ze względu na zakres, ale także dlatego, że podejmuje ono próbę opisu procesu oraz wykorzystuje triangulację metod i narzędzi badawczych. Ostatecznie największą zaletą przedstawionych w monografii wyników badań jest udana próba lingwistycznego opisu kompetencji kolokacyjnej.

Przeprowadzona dyskusja oraz badanie empiryczne pomaga lepiej poznać procesy nauki leksyki, w szczególności internalizacji kompetencji kolokacyjnej u polskich uczniów uczących się języka niemieckiego jako obcego. Uzyskane wyniki wskazują, że modyfikacje w zakresie nauczania leksyki polegające na postawieniu w planie pierwszym formy mogą doprowadzić do wzrostu efektywności internalizacji kompetencji leksykalnych. Wyniki przedstawione przez dr Joannę Targońską wskazują także, że wpływ na pozytywne zmiany w procesie internalizacji tych kompetencji ma także zmiana procesu nauczania oraz modyfikacje w zakresie testowania.

W mojej opinii, przedstawiona powyżej monografia znacząco poszerza i pogłębia rozważania i badania podjęte w tekstach artykułowych. Ze względu na jej wartość poznawczą, wykorzystane instrumentarium badawcze i sposób przeprowadzenia naukowego wywodu a także szczegółową orientację w polskiej i zagranicznej literaturze przedmiotu, rozprawę tę oceniam nad wyraz pozytywnie. Przedstawione przez Autorkę wnioski uważam za wielce innowacyjne.

Podsumowując: mogę stwierdzić, że monografia przedstawiona jako osiągnięcie naukowe stanowi znaczne i istotne poszerzenie dotychczasowego dorobku glottodydaktyki germanistycznej, a tym samym glottodydaktyki w ogóle.

Mam również nadzieję, że monografia *Die Entwicklung der Kollokationskompetenz im DaF-Unterricht* zainspiruje badaczy zainteresowanych usprawnieniem procesu nauczania i uczenia i że podejmą oni dalsze badania nad internalizacją kompetencji kolokacyjnej. Przede wszystkim mam nadzieję, że Autorka podejmie się w krótkiej perspektywie czasowej próbę odpowiedzi na pytania badawcze, jakie zostały postawione w podsumowaniu monografii.

Kończąc chciałbym dodać, że jestem pod dużym wrażeniem staranności przygotowania dokumentacji habilitacyjnej. Bardzo wysoko oceniam także autoreferat dr Joanny Targońskiej dołączony do wspomnianej dokumentacji.

4. Konkluzja

W mojej opinii dorobek naukowy dr Joanny Targońskiej, w tym wskazane osiągnięcie naukowe, spełnia wymóg art. 16 Ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 r. (z p. zm.) i tym samym może stanowić podstawę do nadania Kandydatowi stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie językoznawstwo.

Warszawa, dnia 06.05.2022

